

Aktuálne z autorského práva

Za posledné roky získalo posúdenie verejného prenosu v kontexte nových digitálnych technológií jedno z popredných miest v sporoch a judikatúre zameranej na oblasť autorských práv. Do uvedenej oblasti možno zaradiť aj nedávny judikát z Nemecka, ktorý sa zaoberal uplatňovaním tohto výhradného práva v oblasti použitia diela v online prostredí siete Pinterest. Krajský súd v Hamburgu mal možnosť uplatniť viaceré precedensy z predchádzajúcich rozhodnutí ako Renckhoff (C-161/17¹), prípadne GS Media (C-160/15²), pri posúdení sprístupnenia prostredníctvom hypertextového odkazu. Sieť Pinterest v rámci funkcionality umožňuje používateľom nahrávať obrázky a zdieľať ich s inými používateľmi. Títo používatelia môžu už sprístupnené obrázky „znova pripnúť“ (zobraziť), čím sa zobrazia na ich vlastnej stránke (tzv. „nástenka“). V aktuálnom judikáte (príp. č. 310 O 352/20) fotograf špecializujúci sa na architektúru našiel jednu zo svojich fotografií „znovu pripnutú“ (angl. re-pin) na nástenke jedného z používateľov, realitnej spoločnosti. Fotograf udelil súhlas na zobrazenie fotografie budovy výhradne na webových stránkach architekta, pričom licencia nezahŕňala právo na použitie na platformách sociálnych sietí ani možnosť sublicencovania. Fotograf zažaloval realitnú spoločnosť a tvrdil, že porušila jeho výhradné právo na verejný prenos (sprístupnenie diela verejnosti). Realitná spoločnosť sa bránila poukázaním na skutočnosť, že samotnú fotografiu nenahrala na Pinterest, ale namiesto toho použila funkciu „opätovného pripnutia“ na zobrazenie fotografie na svojej nástenke. Súd sa v rámci posúdenia skutkových okolností zamerl na identifikáciu dvoch skutočností, a to samotný akt verejného prenosu a existenciu verejnosti. S odvolaním sa na judikát GS Media C-160/15 súd potvrdil, že obžalovaný opätovným pripnutím diela na jeho nástenke vykonal akt verejného prenosu, pretože „opätovné pripnutie“ umožnilo používateľom siete Pinterest prístup k samotnej fotografii³. V druhom bode súd posudzoval existenciu verejnosti v zmysle pôvodnej judikatúry SDEÚ. Súd dospel k záveru, že aktivitou obžalovaný, t. j. realizáciou „opätovného pripnutia“ dosiahol „verejnosť“. Nástenka obžalovaného na Pintereste tak oslovila najmenej všetkých používateľov Pinterestu, a teda neurčitý a pomerne veľký počet

potenciálnych príjemcov. Sporná fotografia v tomto prípade bola iba „opätovne pripnutá“ obžalovaným na jeho nástenku a bola teda k dispozícii na Pintereste bez ohľadu na samotné konanie obžalovaného. „Opätovné pripnutie“ sa preto nepovažovalo za komunikáciu prostredníctvom špecifických technických prostriedkov odlišných od skôr používaných. Vzhľadom na to, že k pôvodnému nahraniu na Pinterest došlo bez súhlasu žalobcu, súd judikoval, že „opätovné pripnutie“ dosiahlo „novú verejnosť“, pretože samotný žalobca neautorizoval pôvodné oznámenie verejnosti.

Upriamiť pozornosť možno tiež na skorší judikát SDEÚ vo veci VG Bild-Kunst, C-392/19⁴, ktorého predmetom je problematika zmluvných obmedzení odkazovania (angl. linking) podľa autorského práva EÚ⁵. VG Bild-Kunst (organizácia kolektívnej správy práv) podmieňovala uzavretie licenčnej zmluvy na používanie diel z jej repertoára vo forme náhľadov s nadáciou SPK (prevádzkovateľ digitálnej knižnice Deutsche Digitale Bibliothek/DDB) zahrnutím ustanovenia, podľa ktorého sa nadobúdateľ licencie zaviazal, že zavedie technické opatrenia, aby sa pri používaní diel a predmetov ochrany, na ktoré sa zmluva vzťahuje, zabránilo tretím osobám vo framingu náhľadov týchto diel alebo predmetov ochrany zobrazených na internetovej stránke DDB. SDEÚ v rámci judikátu zdôraznil potrebu implementácie (alebo existencie zmluvného ustanovenia) účinných technických opatrení na obmedzenie prístupu, ako dôkaz zámeru nositeľa práv obmedziť svoj súhlas na sprístupnenie obsahu⁶.

-o0o-

Hľadanie rovnováhy medzi ochranou autorských práv a inými základnými právami a slobodami sa v posledných rokoch stáva čoraz dôležitejšou a relevantnejšou témou. Jedným z príkladov je prípad z 8. júna 2021, BS-48002/2019-OLR, z Dánska⁷, v ktorom súd hľadal rovnováhu práve medzi ochranou autorských práv a slobodou prejavu a slobodou náboženského vyznania. V prípade išlo o použitie diela „The Third Testament“ od filozofa Martina Thomsena. Autorské práva k dielu vykonáva nezisková organizácia Martinus Institute, ktorá čiastočne dielo

1 Rozsudok Súdneho dvora (druhá komora) zo 7. augusta 2018 Land Nordrhein-Westfalen proti Dirkovi Renckhoffovi, online. <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-161/17> (31.8.2021).

2 Rozsudok Súdneho dvora (druhá komora) z 8. septembra 2016 GS Media BV proti Sanoma Media Netherlands BV a i., online. <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-160/15> (31.8.2021).

3 Viac online. <https://ipkitten.blogspot.com/2021/08/guest-post-german-court-copyright.html> (31.8.2021).

4 Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 9. marca 2021 VG Bild-Kunst proti Stiftung Preußischer Kulturbesitz, online. <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-392/19> (31.8.2021).

5 Viac online. <https://ipkitten.blogspot.com/2021/08/not-yet-tired-of-linking-and-copyright.html> (31.8.2021).

6 K uvedenej veci pozri tiež C-466/12 Svensson, C-160/15 GS Media BV, C-527/15 Stichting Brein, A3/2020/0091 TuneIn -v- Warner.

7 Viac online. https://drive.google.com/file/d/12FOQU0hooG_HaA5FeQj2VPfy5_5IWLrG/view (31.8.2021).

pozmenila a následne publikovala. Práve parciálna zmena diela sa nepozdávala najvernejším nasledovníkom Thomsen. Reakciou na zmenu diela bolo následne publikovanie pôvodnej verzie diela online bez osobitného súhlasu nositeľa práv. Podľa názoru nasledovníkov bolo ich konanie súladné so slobodou náboženského vyznania a slobodou prejavu podľa článkov 9 a 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach. Súd v rámci zdôvodnenia poukázal na to, že zverejnenie diela nasledovníkmi nemalo komerčný účel. Zdôraznil tiež, že nasledovníci mohli slobodne vyjadriť svoje názory na dielo a kritizovať Martinusov inštitút, pokiaľ ide o jeho spôsob fungovania a ochranu diela. Súd ale nepovažoval za nevyhnutné, aby nasledovníci zverejnili úplný text diela na účely výkonu a uplatnenia slobody náboženského vyznania a slobody prejavu, preto súd dospel k záveru, že v predmetnom prípade došlo k porušeniu autorských práv. Vo všeobecnosti sa dánske súdy zdráhajú povoliť používanie diel chránených autorskými právami na účely slobody prejavu (alebo náboženského vyznania) bez osobitného súhlasu na použitie (licencie), najmä v prípade predpokladaného rozsiahleho použitia diela. Dánske súdy tak v rámci posúdenia konkrétneho prípadu vykonávajú test proporcionality, ktorý je v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) k článku 9 a 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach⁸.

Podpora otvoreného prístupnosti výsledkov vedy a výskumu je moderným trendom, ktorý sa postupne rozširuje naprieč viacerými výskumnými organizáciami. Ako nástroj umožňujúci jednoduchý prístup a nástroj poskytujúci jasné informácie o dovoľenom spôsobe použitia sprístupnených diel bývajú najčastejšie využívané licencie Creative Commons vo svojej poslednej verzii 4.0. Počas augusta zverejnil novú politiku otvoreného prístupu aj britský UK Research and Innovation (UKRI). Ide o organizáciu, ktorá riadi financovanie výskumu a inovácií. V rámci novej politiky otvoreného prístupu by mal byť zabezpečený čo najskorší prístup k vedecko-výskumným článkom a publikáciám, a to priamo pod licenciou CC BY 4.0⁹. Postupne by tak rozsah dostupného vedecko-výskumného materiálu mal neustále narastať¹⁰.

Jednou z otázok, čo sa týka využitia verejných licencií a licencií Creative Commons, je samotná právna vymáhateľnosť verejných licencií. Creative Commons monitoruje narastajúci počet prípadov, kedy dochádza k využitiu rôznych právnych prostriedkov na zabezpečenie ochrany práv. Na účely identifikácie problematických aspektov a zlepšenia celkovej prehľadnosti témy pripravuje Creative Commons tzv. vyhlásenie o zásadách týkajúcich sa vymáhania licencií Creative Commons. V prípade uvedených zásad samozrejme nemožno hovoriť o ich právnej záväznosti. Môžu sa ale stať súčasťou rôznych kódexov

správania, resp. môžu poslúžiť ako návod pre samotných používateľov.

-o0o-

informácie zo zahraničia a je tiež zhrnutý súčasný stav digitalizácie justície v Českej republike.

*JUDr. Richard Bednárík, PhD.
Ústav práva duševného vlastníctva
a informačných technológií
Právnická fakulta
Trnavskej univerzity v Trnave*

-o0o-

S viacerými žiadosťami o výklad autorskoprávnych smerníc sa na SDEÚ obrátili aj vnútroštátne súdy členských štátov EÚ. Položené otázky v rámci dvoch nových návrhov na začatie prejudiciálneho konania pred SDEÚ sa týkajú oslobodenia určitých subjektov od platenia náhrady odmeny za vyhotovenie rozmnoženín diel pre súkromnú potrebu (vec C-263/21) a cezhraničného poskytovania satelitných balíčkov (vec C-290/21).

Vo veci C-263/21¹² stoja proti sebe španielske Medziodvetvové združenie podnikov informačných, komunikačných a elektronických technológií (AMETIC) na strane žalobcu a španielske organizácie kolektívnej správy EGEDA, ADEPI, DAMA a ďalšie na strane žalovaných. Hoci predložené prejudiciálne otázky vychádzajú zo špecifik španielskej úpravy náhrad odmien za vyhotovenie rozmnoženín diel pre súkromnú potrebu, bude zaujímavé sledovať posúdenie súladu predmetnej úpravy so smernicou 2001/29/ES¹³. Spoločnosť AMETIC, ktorá združuje výrobcov, predajcov

⁸ Viac online. <https://ipkitten.blogspot.com/2021/06/guest-post-danish-court-tackles-balance.html> (31.8.2021).

⁹ Viac online. <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> (31.8.2021).

¹⁰ Viac online. <https://creativecommons.org/2021/08/20/ukri-just-released-its-open-access-policy/> (31.8.2021).

¹¹ Viaonline. https://obchod.wolterskluwer.cz/cz/online-soudnictvi-v-ceske-republice.p6256.html?utm_medium=social&utm_source=facebook+&utm_campaign=post-facebook-2021-21-07&utm_content=online-soudnictvi (31.8.2021).

¹² Znenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-263/21 je dostupné na stránke SD EÚ:

<https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?lgrec=fr&td=%3BALL&language=en&num=C-263/21&jur=C>.

¹³ Smernica 2001/29/ES Európskeho parlamentu a Rady z 22. mája 2001 o zosúladiení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti.

a distribútorov v odvetví informačných a komunikačných technológií, napáda systém náhrady odmien zavedený španielskym kráľovským dekrétom novelizujúcim španielsky zákon o duševnom vlastníctve. Na území Španielska platia náhradu odmeny za vyhotovovanie rozmnoženín pre súkromnú potrebu výrobcovia alebo dovozovia rozmnožovacích zariadení, prípadne distribútori, ktorí kúpili takéto zariadenia od výrobcov alebo dovozov, pokiaľ nepreukážu, že zaplatili kompenzáciu výrobcovi alebo dovozcom. Niektoré subjekty sú však od povinnosti platiť náhradu odmeny oslobodené. Povinnosť platiť náhradu odmeny sa nevzťahuje na nákupy uskutočnené orgánmi verejnej moci na základe vlastného potvrdenia a na nákupy uskutočnené fyzickými alebo právnickými osobami, ktoré sú konečnými spotrebiteľmi a preukážu, že nakúpené zariadenia sú určené výlučne na výkon povolania alebo ich podnikateľskej činnosti. Túto skutočnosť však treba preukázať prostredníctvom potvrdenia vydaného osobitne zriadenou právnickou osobou podľa španielskeho zákona o duševnom vlastníctve. Uvedená, na to osobitne zriadená, právnická osoba, ktorá má právomoc vydávať potvrdenia o oslobodení platiť náhradu odmeny, je zložená zo všetkých španielskych organizácií kolektívnej správy, ale bez akýchkoľvek zástupcov subjektov povinných platiť náhradu odmeny alebo asociácií spotrebiteľov. Navyše, táto osobitne zriadená právnická osoba má priznané rozsiahle právomoci, pričom môže od subjektov žiadajúcich o oslobodenie od platenia náhrady odmeny vyžadovať informácie o ich činnosti, vykonávať kontrolu ich predajov a nákupov i nahliadať do ich podnikateľských účtovných záznamov, proti čomu nemôžu namietat' porušením dôvernosti. Spoločnosť AMETIC teda namieta, že existuje značná nerovnováha/asymetria v zložení tejto osobitne zriadenej právnickej osoby, ktorá rozhoduje o tom, kto je oslobodený od povinnosti zaplatiť náhradu odmeny (keďže sú v nej zastúpené iba organizácie kolektívnej správy, ktoré chránia predovšetkým záujmy subjektov, ktoré majú na náhradu odmeny nárok – nositeľov práv). Vnútroštátny súd sa tak pýta SDEÚ, či je spôsob určovania členov tejto osobitne zriadenej právnickej osoby podľa španielskeho zákona o duševnom vlastníctve zlučiteľný so smernicou 2001/29/ES alebo všeobecnejšie so všeobecnými zásadami práva Európskej únie. Druhou otázkou, ktorou sa bude SDEÚ zaoberať, je, či je so smernicou 2001/29/ES alebo so všeobecnými zásadami práva Európskej únie zlučiteľné, ak vnútroštátne právne predpisy priznávajú spomenutej právnickej osobe právomoci vyžadovať informácie, vrátane účtovných informácií, od žiadateľov o potvrdenie o oslobodení od povinnosti zaplatiť náhradu odmeny za vyhotovovanie rozmnoženín na súkromné použitie.

Napriek tomu, že v druhej veci – vo veci C-290/21¹⁴ vnútroštátny súd žiada primárne o výklad starej káblovej a satelitnej smernice 93/83/EHS¹⁵, táto vec si nepochybne zaslúži pozornosť aj v kontexte novej autorskoprávnej smernice 789/2019 o on-line prenosoch vysielateľov a o retransmisii, s transpozíciou ktorej sa trápili alebo sa ešte trápia mnohé členské štáty EÚ. Vo veci C-290/21 AKM proti Canal+ žaluje rakúska organizácia kolektívnej správy

AKM poskytovateľa satelitných balíčkov (t. j. programov viacerých vysielacích organizácií spojených do rôznych balíčkov prenášaných cez satelit) – spoločnosť Canal+ so sídlom v Luxembursku. Prostredníctvom užívania balíčkov sú zákazníkmi spoločnosti Canal+ sprístupňované aj diela, ktoré sú obsiahnuté v repertoári organizácie kolektívnej správy AKM. Balíčky obsahujú tak „pay-“ (spoplatnené), ako aj „free-“ (voľne dostupné) televízne programy vo vysokom rozlíšení. Voľne dostupné televízne programy môže na území Rakúska cez satelit prijímať každý, aj keď v horšom rozlíšení. Organizácia kolektívnej správy AKM sa tak domáha predovšetkým zdržania sa používania signálu na ďalší prenos v Rakúsku vo vzťahu k väčšine spoplatnených a voľne dostupných televíznych programov obsiahnutých v balíčkoch poskytovaných spoločnosťou Canal+. Rozhodujúce je aj posúdenie, ako sa má právne kvalifikovať poskytovateľ satelitných balíčkov. Má sa s ním zaoberať ako s vysielacou organizáciou a bude sa potom naň v prípade cezhraničného satelitného prenosu uplatňovať princíp krajiny pôvodu? To by znamenalo, že práva na použitie diel si poskytovateľ satelitného balíčka vysporiada s nositeľmi práv (resp. s príslušnými organizáciami kolektívnej správy) iba v štáte „uplinku“, t. j. v štáte, v ktorom sa signál zavádza do prenosového reťazca. Následne by nebolo potrebné, aby poskytovateľ satelitného balíčka získaval súhlas na použitie diel – programov aj v štátoch príjmu, ako je napr. Rakúsko. Od toho závisí, či je organizácia kolektívnej správy AKM aktívne legitimovaná žalovať spoločnosť Canal+. Podľa prvej prejudiciálnej otázky sa má poskytnúť výklad smernice 93/83/EHS v zmysle, či sa princíp krajiny pôvodu aplikuje aj na poskytovateľa satelitného balíčka, ktorý sa, podobne ako vysielacia organizácia, zúčastňuje na nedeliteľnom a jednotnom úkone vysielania a vzhľadom nato potom nemôže dôjsť zo strany poskytovateľa satelitného balíčka k porušeniu autorských práv v štáte príjmu. V tomto ohľade by mal SDEÚ zvážiť aj otázku tzv. „novej verejnosti“, dôležitú na určenie, či ide o nový akt verejného prenosu. Druhá prejudiciálna otázka závisí od odpovede na prvú otázku. V prípade, ak by sa princíp krajiny pôvodu na poskytovateľa satelitných balíčkov neuplatnil (teda práva k dielam – programom by musel poskytovateľ satelitných balíčkov vysporiadať aj v štátoch príjmu), vnútroštátny súd chce vedieť, či to platí aj na programy, ktoré už sú vo vysielacej oblasti voľne dostupné pre každého, hoci aj v horšom rozlíšení. V poslednom období sme svedkami, že pred SDEÚ sa dostávajú čoraz náročnejšie otázky, a to najmä z technologického hľadiska. Predmetná otázka súvisiaca s princípom krajiny pôvodu je osobitne významná tiež z dôvodu, že tento princíp sa objavuje aj v novej smernici 789/2019 o on-line prenosoch vysielateľov a o retransmisii.

*JUDr. Jakub Slovák
Odbor autorského práva, Sekcia kreatívneho priemyslu
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky*

14 Znenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-290/21 je dostupné na stránke SDEÚ:

<https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?lgrec=fr&td=%3BALL&language=en&num=C-290/21&jur=C>.

15 Smernica Rady 93/83/EHS z 27. septembra 1993 o koordinácii určitých pravidiel týkajúcich sa autorského práva a príbuzných práv pri satelitnom vysielaní a káblovej retransmisii.